

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. október 19.

TÖRTÉNELEM

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√ [—]
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[ ]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	.....
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németország)
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása
- tagadószó egybeírása
- az ly-j tévesztése)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba írja be a tanuló által elért összes/teljes pontszámot!**

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl. A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-al kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz–hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad!

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát mindkét feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
- ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba.

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **négy** feladat értékelhető:

mégpedig kettő rövid és kettő hosszú feladat, amelyek közül mindegyik **más-más korszakra**, legalább kettő a **magyar** történelemre és egy az **egyetemes** történelemre vonatkozik.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén:**

Ha *négy feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladattípus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyekben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontvesztés éri;
- azt az egy (kettő vagy három) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van négy olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 16., 17., 20. vagy 14., 16., 17., 20.).

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és nincs *négy* olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni, mely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 16., 19., 22.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés,**
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség.**

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataratás, a lényeg kiemelése: lényegre törően a feladatban felvetett problémára koncentrál-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- Művelési sokszínűség és eredményesség: használja-e a forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértésre** adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljeskörűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljeskörűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljeskörűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljeskörűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők feltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 5 pont, illetve a hosszú feladatoknál a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 6 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 7 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.:) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemknél – különösképpen a felsorolásnál és következtetésekénél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása**A problémamegoldó (rövid) feladatoknál**

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl.: a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik). A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázlagszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (3 és 4) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a négy esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
  - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
  - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,33 pont kerekítve 23 pont; 23,5 pont vagy 23,66 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
Vizsgapont	16	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Római principátus (Összesen 4 pont.)

- a) Caesar (0,5 pont)
 b) Veteránok / (kiszolgált) katonák (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.*) (0,5 pont)
 c) A természetes határ / a Duna elérése / Itália védelme / a kereskedelmi utak biztosítása (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.*) (0,5 pont)
 d) vétó / a senatusi vagy népgyűlési határozatok megakadályozása (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, illetve elfogadható még, hogy háza asylum volt.*) (0,5 pont)
 e) Antonius (és Kleopátra) (0,5 pont)
 f) Kr.e. 31 (0,5 pont)
 g) A köztársasági formák fenntartásával gyakorolt egyeduralom / köztársasági tisztségek birtokában gyakorolt egyeduralom / burkolt egyeduralom (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, ha nem egyszerűen megismétli a forrásban olvasottakat és mindkét tartalmi elemet tartalmazza.*) (1 pont)

2. Középkori egyetemek (Összesen 3 pont.)

- a) Párizs (1 pont)
 b) 3. (0,5 pont)
 c) 2. (0,5 pont)
 d) 2. (1 pont)

3. Luxemburgi Zsigmond (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Helyszín meghatározása	Település neve	Település betűjele
a) Nemzetközi keresztény sereg veresége az oszmánoktól.	Nikápoly	C
b) A Zsigmond hatalma ellen is irányuló eretnekmozgalom és felkelés kiindulópontja.	Prága	A

(*Elfogadható még Prága helyett Tabor/Tábor is.*)

- c) A (nyugati) egyházszakadás megszüntetése / a konstanzi zsinat sikeres lebonyolítása (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.*)
 d) A huszita (táborita) felkelés leverése (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.*)
 e) A török hódítás visszaszorítása / megállítása / Szerbia ütközőállammá tétele (*A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.*)
 f) (német-római) császár

4. Felvilágosodás (Összesen 4 pont)

Alapelv / Alapvető gondolat (Elemenként 1 pont.)	Betűjel (Elemenként 0,5 pont.)	Betűjel (Elemenként 0,5 pont.)
a) emberi és polgári jogok	B	E
b) társadalmi szerződés	G	D
c) hatalommegosztás / hatalmi ágak szétválasztása	A	C

Az a) sorban szereplő két betűjel fordított sorrendben is elfogadható.

5. XVIII. századi rendeletek (Összesen 4 pont)

a) (1 pont. Pont csak a teljesen helyes sorrendért adható.)

1.	2.	3.
B	A	C

b) kilenced / kilencedik tized (1 pont)

Állítás	A) forrás	B) forrás	C) forrás	Egyik sem
c) Lehetővé tette a parasztok szabad költözését.			X	
d) Utasítást adott a jobbágyi terhek összeírására.		X		
e) Általános tankötelezettséget rendelt el.				X
f) A rendelet kiadásának hátterében az állt, hogy az uralkodó véget akart vetni a földesurak saját kezelésében álló földterület növelésének.		X		

(Elemenként 0,5 pont.)

6. Ipari forradalom (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

a)

A forrás betűjele	A jelenség sorszáma
A)	2.
B)	6.
C)	3.
D)	4.

b) 1. Belgium, 2. Nagy-Britannia, 3. Franciaország, 4. Olaszország

7. Reformkori Magyarország (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)a) a parasztok / jobbágyok jogfosztottsága vagy a jogegyenlőség hiánya vagy a rendi társadalom (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)b) többnemzetiségű / többnyelvű ország (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)c) (polgári) alkotmány (iránti tisztelet) vagy törvény előtti egyenlőség (megteremtése) (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)

d) liberalizmus

8. Sztálini gazdaságpolitika (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) iparosítás

b) kollektivizálás / kolhozosítás / szövetkezetesítés

c) A tervgazdálkodás csak mennyiségi követelmények teljesítését írta elő, minőségeket nem. vagy A tervek nehezen teljesíthető mennyiségeket írtak elő, ami a minőség háttérbe szorulásával járt. (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható, amennyiben szerepel benne utalás a tervgazdálkodásra és a minőségre.*)**9. Tanácsköztársaság (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)**

a) 3.

b) 4.

c) 1.

10. Németek kitelepítése (Összesen 3 pont.)

a) Együttműködés a nációkkal / náci szimpátia (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható. Elfogadható minden olyan válasz, amely a rendelet végrehajtásának önkényességére utal.) (1 pont)

Kitalált személyek leírása	Kitelepíthették volna	Nem telepíthették volna ki
b) <u>Scheiber József</u> , 32 éves, német anyanyelvűnek, de magyar nemzetiségűnek vallotta magát, a Szociáldemokrata Párt tagja, besorozták a Waffen-SS-be. (0,5 pont)	X	
c) <u>Krámer Pál</u> , 68 éves, német nyelvűnek és nemzetiségűnek vallotta magát, vele élő fia, Péter viszont magyar nyelvűnek és nemzetiségűnek. (0,5 pont)		X
d) <u>Vermes Lajos</u> , 46 éves, német anyanyelvűnek, de magyar nemzetiségűnek vallotta magát, az Imrédy Béla által alapított Magyar Élet Párjának tagja. (0,5 pont)	X	
e) <u>Wirth Jakab</u> , 27 éves, német anyanyelvűnek és magyar nemzetiségűnek vallotta magát, a Gestapo letartóztatta. Családnevüket az apja Vitaira magyarosította, ő viszont nagykorúsága elérésekor visszavette az eredeti nevet. (0,5 pont)	X	

11. Európai integráció (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

- a) Róma
- b) 1957
- c) Maastricht
- d) 1992
- e) Egyesült Királyság
- f) Görögország
- g) Ausztria
- h) Lengyelország

12. Szociális piacgazdaság (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Allokáció	Redisztribúció	Stabilizáció
1., 4.	3.	2.

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Manufaktúrák kialakulása (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően azt mutatja be, milyen változást hozott a manufaktúrák megjelenése a céhes iparhoz képest. A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a korlátozások megszűnése a termelés növekedésével járt).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a manufaktúrák megjelenése (jellemzően) a kora újkorra tehető. Említi, hogy manufaktúrák először Nyugat-Európában jelentek meg.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. cég, manufaktúra, kapitalizmus / tőkés termelés, áru, termelés.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényeges tény a forrás alapján (pl. a céhekben korlátozták a munkaeszközök számát, a cégben a mester és családtagjai dolgoztak), és érdemi megállapítást tesz a manufaktúrák által hozott egy változásra vonatkozóan (pl. nem korlátozták a munkaeszközök számát, több munkaeszkővel dolgoztak, bérmunkásokat alkalmaztak). T Rögzíti, hogy a manufaktúrában a munkafolyamatot részekre osztották, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez növelte a termelékenységet, csökkentette a szakértelem szerepét).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja, milyen változást hozott a manufaktúrák megjelenése a céhekhez képest, és rámutat a változások következményeire, jelentőségére. T Rögzít egy változást a tulajdonosra vagy a munkát végzőkre vonatkozóan (pl. a manufaktúrák tulajdonosa vállalkozó volt, kockázatot vállalt, a manufaktúra alapítása nem volt tanulmányokhoz / vizsgához / céhtagsághoz kötve, a manufaktúrákban bérmunkások dolgoztak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a manufaktúrák alapítása tőkét igényelt, manufaktúrát szabadon lehetett alapítani, a manufaktúra tulajdonosa általában nem végzett termelő munkát az üzemben, a bérmunkások száma a mezőgazdaságban kialakuló munkaerő-feleslegnek köszönhetően nőtt). T Rögzít egy változást a megtermelt árukra vonatkozóan (pl. a manufaktúrák általában olcsóbban termeltek, a minőség háttérbe szorulhatott), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a manufaktúrák szélesebb társadalmi réteget láttak el áruval, a manufaktúrák tulajdonosai minél nagyobb haszon elérésére törekedtek).	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	<p>T Rögzíti, hogy a manufaktúrák megjelenése összefüggött a kapitalizmus / tőkés termelés kibontakozásával, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a céhek piackorlátozó szerepe háttérbe szorult, a termelés a versenyre alapult, a változás megindulásában szerepe volt a földrajzi felfedezéseknek / a gyarmatosításnak / a népességnövekedésnek / a bekerítéseknek).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

14. Harmincéves háború

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a harmincéves háború jellemzőit ismerteti és elemzi.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a háborúban szerepet játszó felekezeti és hatalmi konfliktusokat.</p> <p>Az elemzés feltárja az erőviszonyokat és a háború következményeit.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a harmincéves háború 1618–48 között, főleg a Német-római Császárság területén zajlott <i>vagy</i> felsorolja a fontosabb hadviselő feleket <i>vagy</i> rögzíti a békekötések helyszíneit.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. császár, zsoldos, háború, béke.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. katolikus, protestáns, evangélikus, rendek.</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tény a rendeletből (pl. csak a katolikusokra és az evangélikusokra vonatkozik, helyreállítaná a – katolikus – egyházi javakat), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a háború ezen a pontján a császári erők győzelemre álltak, ezzel felszámolták volna a református egyházat a Birodalomban, ezzel visszafordították volna a reformáció eredményezte szekularizációt / az egyházi javak kisajátítását).</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>T Rögzíti a hadjárat / csata valamelyik lényegi mozzanatát (pl. spanyol támadás Franciaország ellen, együttműködés a spanyol és osztrák Habsburgok között, spanyol katonai vereség), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Spanyolország nagyhatalmi állása hanyatlik / megszűnik, Franciaország válik az elsőszámú katonai nagyhatalommá).</p> <p>T Rögzít egy lényeges adatot a térképről (pl. bizonyos területeken a lakosság kétharmada elpusztult, jelentős területeken a lakosság harmada elpusztult), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a háború a civil lakosság nagyfokú pusztításával járt, a háborút főleg fegyelmetlen / fizetetlen zsoldosok vívták).</p> <p>T Rögzíti a birodalmi fejedelmek valamely jogát (pl. döntés katonai kérdésekben, törvényhozás, birodalmi gyűlés tartása, szövetkezés külső hatalmakkal), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a béke kompromisszumos jellegű volt, fennmaradt a protestáns vallásszabadság a Birodalomban, a Habsburgok nem tudták megerősíteni a császári hatalmat / a fejedelmi önállóság megerősödött).</p>	
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó feltárja a harmincéves háború főbb jellemzőit, és bemutatja a mögötte húzódó konfliktusokat.</p> <p>T Rögzíti, hogy a háború a cseh felkeléssel kezdődött, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a császári hivatalnokokat kidobták az ablakon – defenestráció, ez vallási konfliktus volt a cseh husziták / protestánsok és a katolikus Habsburgok között, ez a cseh rendek és az abszolutizmusra / központosításra törekvő Habsburg uralkodó közti konfliktus volt).</p> <p>T Rögzíti, hogy a háború (kezdetben) katolikus-protestáns vallásháború volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a császár – és a katolikus fejedelmek – a protestáns fejedelmek ellen harcoltak, Dánia / Svédország / Erdély a protestáns oldalon avatkozott be, a vallási motívum később elmosódott).</p> <p>T Rögzíti, hogy a háború a császári és a fejedelmi hatalom konfliktusa (is) volt a Német-római Császárságban, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a fejedelmi / rendi függetlenség ügye összefonódott a protestáns vallásszabadsággal, ez a korszak az uralkodói abszolutizmus kiépítésének kora).</p> <p>T Rögzíti, hogy a háború a Habsburgok és Franciaország nagyhatalmi vetélkedése (is) volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Franciaország csak később kapcsolódik be a háborúba, Franciaország a vallási szempontot figyelmen kívül hagyja, a Habsburgok osztrák ága veszi át a vezető szerepet a spanyoltól).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

15. Szocializmus (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a szocializmust veti össze a liberalizmussal és a nacionalizmussal.</p> <p>A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a liberalizmus magántulajdon- és versenypárti, a szocializmus köztulajdon- és kooperációpárti eszme; a nacionalizmus nemzeti, a szocializmus nemzetközi egységre törekszik).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Érzékelteti, hogy a tárgyalt eszmék a XIX. századi Európában (és Amerikában) terjedtek el.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. magántulajdon, egyén, közösség, forradalom, nemzet, osztály.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a szövegek összevetésével a liberalizmus és a szocializmus eltérő felfogását a gazdasággal kapcsolatban (pl. a tőke egyéni illetve közös / társadalmi felhasználása), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a liberalizmus a magántulajdont, a szocializmus pedig a közös / állami tulajdont támogatta; a liberalizmus a vállalkozási szabadságot, a szocializmus pedig a társadalmi termelést / állami tervezést támogatta; a liberalizmus a versenyt, a szocializmus pedig az együttműködést támogatta).</p> <p>T Rögzíti a szövegek összevetésével a nacionalizmus és a szocializmus eltérő felfogását a nemzettel kapcsolatban (pl. társadalmi rétegeken / ellentéteken átívelő nemzettudat, illetve nemzeteken átívelő proletár összefogás), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nacionalizmus célja a nemzetállam megteremtése, míg a szocializmus a nemzetállamban a burzsoázia eszközét látja; mindkét eszme közösségi, de a két közösség nem fedi egymást).</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]

Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a szocializmus alapvetését, valamint feltárja kapcsolódását a kor többi ideológiájához.</p> <p>T Rögzít valamely más lényegi különbséget vagy hasonlóságot a szocializmus és a liberalizmus között (pl. a liberalizmus egyén-központú, míg a szocializmus közösségi eszme, a liberalizmus a szabadságra, míg a szocializmus az egyenlőségre helyezi a hangsúlyt, mindkét eszme fontosnak tartja a szabadságot / egyenlőséget - bár mást értenek rajta), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a liberalizmus korlátozná / ellenőrizné az államot, a szocializmus viszont növelné a szerepét, mindkét eszme a francia forradalomban / a felvilágosodásban gyökerezik, a liberalizmus szerint a szabadság teremti az egyenlőséget, míg szocializmus szerint az egyenlőség a szabadságot).</p> <p>T Rögzít valamely más lényegi különbséget vagy hasonlóságot a szocializmus és a nacionalizmus között (pl. mindkét eszme közösségi, a nacionalizmus konkrét nemzeti közösséghez kötődik, míg a szocializmus egyetlen közösségbe egyesítené a világot), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a két eszme hívei egymást nemzetük / osztályuk árulójának tekinthették, mindkét eszme a francia forradalomban gyökerezik).</p> <p>T Rögzíti, hogy a XIX. században mindhárom eszme forradalmi volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezért képviselőik szövetségesek is lehettek, az 1848-as forradalmi hullámban mindhárom eszme szerepet kapott, mindhárom eszme szemben állt a konzervativizmussal).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

16. A német kérdés

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a német kérdés történetét mutatja be. Ismerteti a német kérdés történetének fő állomásait. Rámutat az események nemzetközi politikai és gazdasági hátterére.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a két német állam 1949-ben jött létre, illetve, hogy az újraegyesítés a kelet-közép-európai rendszerváltások során (1990) történt meg. Helyesen használja a két állam</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

	nevét (NDK, NSZK), és tisztában van Berlin földrajzi és politikai helyzetével.	
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. újraegyesítés, szerződés, határ.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. hidegháború, enyhülés(i politika), európai integráció.</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti, hogy a plakát az Egyesült Államok által nyújtott Marshall-segélyre utal, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. hozzájárult az NSZK gyors újjáépüléséhez, az NDK nem vehette fel, növelte a két Németország közötti gazdasági különbségeket).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a politikusok a korábbi francia–német ellentét felszámolására törekedtek) és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Nyugat-Európa két jelentős állama közeledett egymáshoz, a francia–német együttműködés előmozdította az európai integrációt).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Kennedy a két Berlin közötti kapcsolatok fontosságát hangsúlyozza, meg akarja ismertetni a kelet-berliniekkel a Nyugatot), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Kennedy / az Egyesült Államok célja az egypárti diktatúra gyengítése / felszámolása volt, igyekeztek gyengíteni a kommunista propaganda érveit, bíztak a két Németország újraegyesítésében, konkrét segítséget nem ígértek az újraegyesítéshez).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. az NSZK-ban a lakossághoz viszonyítva több volt az autó, az NDK-ban jelentősebb volt a környezetszennyezés), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (az NSZK-ban magasabb volt az életszínvonal, az NDK elmaradottabb volt).</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a német kérdés fő állomásait, és rávilágít hátterükre.</p> <p>T Rögzíti a két német állam létrejöttének valamely körülményét (pl. a megszállási övezetekből alakultak ki, közvetlen előzménye volt Nyugat-Berlin blokádja, létrejöttük a nyugati hatalmak és a Szovjetunió közötti erőegyensúly eredménye volt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az NDK a keleti tömbhöz / később a Varsói Szerződéshez, az NSZK a nyugati tömbhöz / később a NATO-hoz csatlakozott, kialakulásuk egybeesett a hidegháború kibontakozásával).</p> <p>T Rögzíti a berlini fal felépítését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az NDK-ból való</p>	0-12 [nem adható: 1 és 7]

	<p>menekülést akarták megakadályozni ezzel, a megosztottság szimbólumává vált, szovjet jóváhagyással épült).</p> <p>T Rögzíti az 1970-es években bekövetkező enyhülést („új keleti politika”, „reálpolitika”), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a szociáldemokrata Willy Brandt nevéhez fűződött, az NSZK elismerte a keleti határokat, a két államot felvették az ENSZ-be).</p> <p>T Rögzíti az újraegyesítés valamely körülményét (pl. a kelet-németek először Magyarországon keresztül tudtak nyugatra menekülni, a tüntetők lebontották a falat, egyesítési szerződést kötöttek), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez egybeesett a közép-európai rendszerváltásokkal / a szovjet tömb felbomlásával, megbukott az egypártrendszer, keleten is többpártrendszer alakult ki, jelentősek a gazdasági különbségek a két terület között.).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

17. Mátyás és a reneszánsz (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a reneszánsz kultúra megjelenését mutatja be Mátyás udvarában.</p> <p>A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. Mátyás műveltségének / Aragóniai Beatrix-szal kötött házasságának szerepe a reneszánsz kultúra átvételében).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti Mátyás uralkodásának évszámait (1458–1490), és utal arra, hogy a reneszánsz kultúra Itáliában bontakozott ki.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. reneszánsz, udvar, kultúra, uralkodó, Corvina.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a levél alapján (pl. Mátyás érdeklődött a tudományok / kultúra iránt, antik szerzőket olvasott, Itáliából származó könyveket olvasott, kapcsolatban állt itáliai / humanista tudósokkal), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Mátyás művelt uralkodónak számított, humanista nevelést kapott, személyes érdeklődésének szerepe volt a reneszánsz kultúra magyarországi virágzásában).</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt Bonfini műve alapján (pl. a királyné itáliai szokásokat honosított meg, Itáliából hívatott művészeket) és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a változások növelték az udvar pompáját, eltávolították az uralkodót az alattvalóktól, Mátyás házasságának szerepe volt a reneszánsz műveltség meghonosodásában, Mátyás felesége Aragóniai Beatrix, a nápolyi király lánya volt).</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a reneszánsz kultúra fő összetevőit Mátyás udvarában, és rávilágít az ezek háttérében álló hatalmi törekvésekre.</p> <p>T Rögzíti, hogy Mátyás palotaépítkezéseket folytatott Visegrádon (és Budán), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. reneszánsz szobrok / domborművek / kutak / márványburkolatok jelentek meg, a reneszánszra jellemző volt az antik minták átvétele, az udvar európai viszonylatban is fényűzőnek számított, a költségeket a növekvő bevételek fedezték).</p> <p>T Rögzíti, hogy Mátyás jelentős könyvtárat gyűjtött össze / nagy számú Corvinával rendelkezett, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az uralkodó kódexeket hozatott Itáliából, a Corvina elnevezés a családi címerben található hollóra utal) <i>vagy</i> megnevez legalább két, Mátyáshoz köthető humanistát (pl. Vitéz János, Thuróczy János, Antonio Bonfini, Galeotto Marzio).</p> <p>T Rögzít egy tényt Mátyás hatalmi törekvéseivel kapcsolatban (pl. dinasztia szeretett volna alapítani, meg akarta szerezni a cseh trónt, kísérletet tett a német-római császári cím megszerzésére), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl a fényűző udvarral elismertségét igyekezett növelni, a magas színvonalú kulturális élet az uralkodói hatalom erejét mutatta, a kultúra támogatása terén a korabeli itáliai fejedelmeket tekintette példának).</p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

18. Szent László és Könyves Kálmán		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a Magyar Királyság konszolidációját ismerteti és elemzi.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be az állami és társadalmi rend megszilárdulását.</p> <p>Az elemzés feltárja az egyház szerepét a folyamatban.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy I. László 1077–95 között, Kálmán pedig 1095–1116 között uralkodott, és utal a téma valamelyik térbeli elemére (pl. peremterületek betelepülése, Horvátország, Halics, kereszties hadjáratok).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. király, kereszténység, állam, társadalom.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. vármegye, ispán, szent, törvény.</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a családfáról valamilyen lényegi információt (pl. László és Kálmán Vazul – és nem István – leszármazottai, gyakran a testvér, és nem a fiú örökölte a trónt, emiatt is gyakoriak voltak a trónviszályok), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. mégis István örökségét konszolidálták, értelmezi a primogenitúra / szeniorátus fogalmát, több évtizednyi békés korszak következett).</p> <p>T Rögzíti László törvényeinek egyik lényegi elemét (pl. kötelező a templomlátogatás, büntetendők a pogány szokások), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a plébániahálózat még ritkás volt, a keresztény szokások még nem teljesen gyökeresedtek meg, a pogány szokások még éltek).</p> <p>T Rögzíti Kálmán törvényeinek egyik lényegi elemét (pl. eltérő öröklési rend a magánbirtokoknál, katonasági kötelezettség a birtokok szerint), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megszilárdultak a birtokviszonyok, terjedt a magánbirtok, a várkatonaság / várjobbágyok mellett más katonaságra is szükség volt).</p> <p>T Rögzíti Hartvik legendájának lényegét (pl. csodák István sírjának megnyitásakor), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Istvánt – és Imrét és Gellértet – szentté avatták, a szentté avatás a királyi tekintélyt növelte, erősítette a magyar keresztény hagyományt, javította a kapcsolatot a pápával, az istváni örökség vállalását jelezte).</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]

<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó feltárja a Magyar Királyság konszolidációját, és bemutatja I. László és Kálmán szerepét.</p> <p>T Rögzíti a két király törvényhozói tevékenységét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. László törvényei szigorúbbak voltak, a törvények a magántulajdont védtek, a szigor egyik oka a vándormozgalom / kóborlók jelenléte volt, az enyhülés egyik oka a vándormozgalom csitulása volt).</p> <p>T Rögzíti, hogy a két király idején megszilárdult az István által bevezetett állami és társadalmi rend, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. benépesültek a peremvidékek, teljessé vált a vármegyerendszer, a közszabadok függésbe kerültek).</p> <p>T Rögzíti a keresztény egyház helyzetének megszilárdítását, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. pogánylázadások lezárulása, káptalan-hálózat kiépítése, cölibátus bevezetése, szövetség a pápával az investitúra küzdelemben).</p> <p>T Rögzíti a kor valamelyik külpolitikai eseményét (pl. Horvátország megszerzése, kunok visszaverése, Halics megszerzésének kísérlete, keresztések átvonulása), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. László dinasztikus rokonságra hivatkozott, perszónálunió létesült a két ország között, a kunok elleni harchoz legendák kapcsolódnak, Kálmán terjeszkedési kísérlete kudarcot vallott, a keresztéseket kísérni / a fosztogatókat megfékezni kellett).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>
<p>Megszerkesztettség, nyelvhelyesség</p>	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	<p>0-8</p>
<p>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</p>		<p>48</p>
<p>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</p>		<p>16</p>

19. Széchenyi gazdasági elképzelései (rövid)		
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Széchenyi gazdasági elképzeléseit mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. Széchenyi a gazdasági fejlődés feltételének tartotta a törvény előtti egyenlőséget és a szabad verseny akadályainak elhárítását).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T A témát az 1830–40-es években tárgyalja, és kitér valamely térbeli összetevőjére (pl. Pest-Buda fejlesztése, Anglia mint példakép, kapcsolat a bécsi udvarral, Magyarország beilleszkedése a Habsburg Birodalomba).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. reformkor, szabad verseny, monopólium, kiváltság.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy Széchenyi törvény előtti egyenlőséget / a nem nemesek számára is földtulajdonlási jogot akar, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel megkérdőjelezi a nemesi kiváltságokat, polgári társadalom létrehozására törekszik, jogbiztonságot szerezne a nem nemesek számára is, ez biztosítaná a kedvező hitelezést, ez tenné valódi vásárlóvá a nem nemeseket). T Rögzíti, hogy Széchenyi gazdasági korlátokat szüntetne meg (pl. monopóliumok vagy céhek eltörlése), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel a szabad verseny feltételeit teremtené meg, kifejti a szabad verseny valamely előnyét).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a Széchenyi által érzékelt problémákat, valamint feltárja azok megoldási javaslatait. T Rögzíti, hogy Széchenyi a hitelezés hiányát látja az egyik fő problémának, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek fő akadálya az ősiség / a nemesi birtok hitelképtelensége / elidegeníthetetlensége, erről Hitel című munkájában írt). T Rögzíti, hogy Széchenyi az infrastruktúra elmaradottságát is problémának tartotta, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezt a területet irányította a Helytartótanácsban, 1848-ban közlekedési miniszter lett, megépíttette a Lánchidat, szabályoztatta a Vaskaput, meghonosította a gőzhajózást). T Rögzíti Széchenyi valamely más lényegi elképzelését vagy gyakorlati alkotását (akár a fent említettek közül, vagy gőzmalom, takarékpénztár), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. mezőgazdaság fejlesztése volt a célja,	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	a hitelszervezet megteremtéséért tett) vagy megemlíti a Kossuthtal folytatott gazdasági vitát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Kossuth protekcionista volt). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

20. Életmód a dualizmus korában (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a modern életmódot és életkörülményeket mutatja be a dualizmus kori Magyarországon. Ismerteti a modern életmód és életkörülmények fő összetevőit. Rámutat a változások gazdasági, társadalmi, kulturális hátterére. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti a dualizmus korának időbeli határait (1867–1918) vagy megállapításai a XIX. század végére és a XX. század elejére vonatkoznak, és utal arra, hogy a modernizáció elsősorban a városokban / Budapesten zajlott.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. közlekedés / hírközlés, szabadidő / szórakozás / sport, fejlődés / találmány. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. tömegkultúra, ipari forradalom / gyár(ipar), középosztály / városiasodás.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a hírlapok példányszámának / az újságolvasók számának növekedését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a változás az iskolázottság / az olvasni tudók számának növekedésével függött össze, a korban elterjedtek az olcsó néplapok, a változáshoz a nyomdatechnika fejlődése is hozzájárult, kiszélesedett a politika iránt érdeklődő közvélemény). T Rögzít egy lényeges tényt a plakát alapján (pl. a gyárilag előállított ruhák megjelenése, a sportok népszerűségének	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>növekedése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az ipari forradalomnak köszönhetően megindult a tömegtermelés, a gyárilag előállított ruhák olcsóbbak / szélesebb rétegek számára is elérhetőek voltak, nőtt a reklám szerepe, nőtt a divat szerepe, a sportolás szokása főként a városi rétegek körében terjedt).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Magyarország tengeri üdülőhellyel rendelkezett, a tengerparton szállodát / strandot építettek, az üdülőhelyet meg lehetett közelíteni vasúttal / gőzhajóval), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. fellendült a turizmus, a tengerparti üdülőhelyeket a jómódúak látogatták, az Adriai-tengerpart népszerűvé válása összefüggött a középrétegek megerősödésével, az üdülés szokásának terjedése összefüggött a szabadidő növekedésével, az üdülés divatjának terjedéséhez hozzájárult a közlekedés fejlődése).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a lakásokban megjelent a fürdőszoba / WC, kiépült a vízvezeték-hálózat, a bérlők számára házirend írta elő a szabályokat), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. nőtt a lakások komfortfokozata, javultak a higiéniai feltételek, bérházak épültek).</p>	
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó bemutatja a modern életmód és életkörülmények fő összetevőit, és rávilágít a változások hátterére.</p> <p>T Rögzíti az élelmezés javulását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. háttérben a mezőgazdaság gépesítése / az élelmiszeripar fellendülése állt, átalakultak az étkezési szokások, változatosabbá vált az étkezés, ez hozzájárult a népesség növekedéséhez); <i> vagy </i> rögzíti az egészségügyi ellátás javulását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. fejlődött az orvostudomány, kórházak épültek, nőtt az orvosok száma, csökkent a halandóság).</p> <p>T Rögzíti a közlekedés fejlődésének valamely elemét (pl. kiépült a vasúthálózat, Budapesten kiépült a tömegközlekedés, megjelentek az első autók) <i> vagy </i> rögzíti a hírközlés fejlődésének valamely elemét (pl. megjelent a telefon, kiépült a távíró-hálózat, kiépült a postahálózat), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. háttérben az ipari / technikai fejlődés állt, elősegítette a gazdaság fejlődését, felgyorsult a közlekedés / hírközlés).</p> <p>T Rögzíti a szabadidő eltöltésének valamilyen új / a korban népszerűvé váló formáját (pl. sport, mozi, kávéházak látogatása, könyvolvasás, színházba járás), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. háttérben a polgárosodás / középrétegek erősödése állt, összefüggött a szabadidő növekedésével / a kötött munkaidő terjedésével).</p> <p>T Értelmezi a tömegkultúra fogalmát (pl. szélesebb tömegek számára elérhető kulturális javak), és tesz egy érdemi</p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>

	<p>megállapítást erre vonatkozóan (pl. elterjedésének háttérben az iskolázottság növekedése / az életkörülmények javulása állt, egyre inkább elszakadt a magaskultúrától) <i>vagy</i> említ egy példát (pl. operett / cigányzene / ponyvaregények népszerűvé válása).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

21. Kállay-kormány (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a Kállay-kormány külpolitikai mozgásterét mutatja be.</p> <p>A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. Kállay balkáni angol partraszállásban reménykedett, Kállay az angolokkal próbálta felvenni a kapcsolatot).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy Kállay 1942–44 között volt miniszterelnök vagy hogy a német megszállásra 1944. március 19-én került sor, és megemlíti a téma valamely térbeli összetevőjét (pl. balkáni partraszállás, keleti front, doni katasztrófa).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. világháború, front, megszállás, fegyverszünet.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti Kállay szavainak lényegét (pl. nem bízott a német győzelemben / a munkatársaiban), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarország túlzottan elköteleződött Németország oldalán, Kállay külpolitikai fordulatra törekedett).</p> <p>T Rögzíti a fegyverszüneti feltételek lényegét (pl. a szövetséges csapatok magyarországi megjelenésekor válik nyilvánossá), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]

	tesz (pl. balkáni angol / nyugati partraszállást vártak, a szovjetekkel Kállay nem akart tárgyalni, csak így mert volna szembeszállni Németországgal) <i>vagy</i> ismerteti az előzetes fegyverszüneti megállapodás fogalmát.	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a Kállay-kormány külpolitikáját, és feltárja annak mozgatórugóit.</p> <p>T Rögzít egy lényeges eseményt / jellemzőt a háborúban bekövetkezett fordulattal kapcsolatban (pl. doni katasztrófa, Olaszország kiugrása, német vereségek a keleti fronton), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Németország melletti elkötelezettségen lazítani kellett, ezért kezdeményezett Kállay fegyverszüneti tárgyalásokat, emiatt váltotta le Horthy Bárdossyt).</p> <p>T Rögzíti Kállay külpolitikájának fő jellemzőjét (pl. „hintapolitikát” folytatott, szűk volt a mozgástere), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. egyszerre próbálta kielégíteni a német igényeket és megállapodni az angolokkal, a szövetségesektől / a frontoktól függött Magyarország sorsa).</p> <p>T Rögzíti, hogy Kállay politikájának / miniszterelnökségének a német megszállás vetett véget, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Németország így megakadályozta Magyarország kiugrását, Kállaynak menekülnie kellett).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

22. A Rákosi-korszak

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a Rákosi-korszakra jellemző terrort mutatja be.</p> <p>Ismerteti a terror eszközeit és bemutatja a megfélemlített társadalmi csoportokat.</p> <p>Rávilágít a terror ideológiai hátterére, mozgatórugóira.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti a Rákosi-korszak időbeli határait (1948/1949–1953), és utal a téma valamely térbeli összetevőjére (pl. a rendszer szovjet mintát követett, a kitelepítések Budapestről vidéki falvakba történtek, a legnagyobb büntetőtábor Recsken működött).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

<p>Szaknyelv alkalmazása</p>	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. megfélemlítés, per, egyház, paraszt(ság), társadalom.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. terror, kitelepítés / internálás, szabadságjog.</p>	<p>0-6 [nem adható: 1 és 4]</p>
<p>Források használata</p>	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a kitelepítések valamely jellemzőjét a forrás alapján (pl. korábbi tisztségviselőket / nagybirtokosokat és nagypolgárokat internáltak, a kitelepítettek nehéz körülmények között éltek, a kitelepítettekkel kényszermunkát végeztek, a kitelepítettek elvesztették ingatlanjaikat), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a Horthy-korszak elitjét igyekeztek felszámolni, az állam nagy értékű lakásokhoz jutott, a intézkedések sértették a lakóhely szabad megválasztásához / a magántulajdonhoz való jogot).</p> <p>T Rögzíti a határozat valamely lényegi elemét (pl. a katolikus egyházat az osztályellenségek / reakciósok képviselőjének tekintették, a béke veszélyeztetésével vádolták, szembeállították a társadalom többségével), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az egyházakat / egyházi személyeket ellenségnek tekintették, az egyházak ellen hangolták a közvéleményt, háttérben a vallásellenesség állt).</p> <p>T Rögzíti a plakát valamely lényegi elemét (pl. a plakát a kulákok / gazdag parasztok szövetkezetekből való kizárására buzdít; kizsákmányolónak tekinti őket; a kulákokat ijednek / gyávának, a szövetkezeti tagokat elszántnak / erősnek mutatja), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a rendszer ellenségnek tekintette a kulákokat, uszított ellenük, megfélemlítette őket).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Rajkot a párt többi vezetője hallgatta ki, felesége révén zsarolták) és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a Rajk-per koncepció per volt, a terror a pártvezetőket is érintette).</p>	<p>0-10 [nem adható: 1 és 6]</p>
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó bemutatja a terror fő összetevőit, és rávilágít ideológiai hátterére.</p> <p>T Rögzíti az ideológia valamely lényegi elemét (pl. osztályharc, a dolgozó nép hatalmának biztosítása, a kizsákmányolás / magántulajdon megszüntetése, a vagyoni egyenlőség elérése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a terror egész társadalmi csoportok ellen irányult, a társadalom jelentős részét érintette, együtt járt az alapvető szabadságjogok semmibe vételével, szovjet mintákat követett).</p> <p>T Rögzíti, hogy a terror fő végrehajtó szerve az ÁVH volt, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. vezetője Péter Gábor volt, közvetlenül Rákosi Mátyástól kapott</p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>

	<p>utasításokat, megfigyelte a gyanús személyeket, kínvallatást alkalmazott).</p> <p>T Rögzíti a parasztsággal szemben alkalmazott erőszakot, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. célja a kollektivizálás előmozdítása volt, a mezőgazdasági termelés visszaeséséhez vezetett, az élelmezési gondok miatt a parasztokat vádolták).</p> <p>T Rögzíti az értelmiségiek megfélemlítését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a kultúrát / tudományt / oktatást az ideológiai céloknak rendelték alá, az értelmiségiektől a rendszer / Rákosi méltatását várták el); <i>vagy</i> rögzíti a büntetőtáborok létét, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a betiltott pártok politikusait / „osztályellenségeket” tartottak itt fogva, az ÁVH felügyelete alatt álltak, a foglyokkal nehéz fizikai munkát végeztek).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, adatok, grafikon) lelőhelyei:

3. feladat:

14. feladat: de.wikipedia.org

20. feladat: Élet a régi Magyarországon. Szerk.: Gyurgyák János–Környei Anikó–Saly Noémi. Bp. 2006.

22. feladat: Rubiconline, 2010; plakát: Szocializmus és rendszerváltás. Szerk.: Gyurgyák János.